

Prof. dr hab. Marian Zdyb
Katedra Prawa Administracyjnego
i Nauki Administracji
Instytut Administracji i Prawa Publicznego
Wydział Prawa i Administracji UMCS

Recenzja

monografii habilitacyjnej pt. „Prawnomiędzynarodowe aspekty obrotu ropą naftową na świecie” (Towarzystwo Naukowe Libropolis 2017, ss. 540) oraz dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego dr Wojciecha Konaszcuka dotycząca nadania mu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych

I

Podstawowe wymagania w zakresie dotyczącym nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego określa w art. 16 ust. 1 ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789 ze zm.). W świetle tegoż przepisu obowiązującej ustawy: „Do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną”. Z reguły (choć nie jest to konieczne) ważny punkt odniesienia do oceny dorobku naukowo-badawczego kandydata do stopnia naukowego doktora habilitowanego stanowi przygotowana przez zainteresowanego dysertacja, będąca samodzielną monografią książkową oraz inne publikacje a także różne inne osiągnięcia naukowe. Podobnie sytuacja ma miejsce w przypadku Dra Wojciecha Konaszcuka.

Kluczowe znaczenie w dorobku naukowym Habilitanta ma monografia pt. „Prawnomiędzynarodowe aspekty obrotu ropą naftową na świecie” (Towarzystwo Naukowe Libropolis 2017, ss. 540). Dr Wojciech Konaszcuk podjął się tematu o dużej doniosłości prawnej, odpowiadającej na bardzo ważne współczesne wyzwania prawne o wymiarze ponadnarodowym. Jest to niewątpliwie rozprawa z zakresu prawa międzynarodowego, w ramach

której pojawiają się problemy z zakresu prawa publicznego (w tym oczywiście także z zakresu prawa administracyjnego) a także prawa prywatnego (cywilnego, handlowego itd. oraz ze sfery międzynarodowych stosunków politycznych, które mają kluczowe znaczenie dla kształtowania się międzynarodowego prawa publicznego. Złożoność problemów prawnych, ekonomicznych, politycznych a nawet technicznych, powodują, że Autor rozprawy stanął przed bardzo trudnym i poważnym wyzwaniem. Trzeba bowiem pamiętać, że ropa naftowa jako źródło energii i paliw stanowi istotny element bezpieczeństwa energetycznego i paliwowego. Jest przez to swoistym gwarantem ładu publicznego. Trudno bowiem dzisiaj wyobrazić sobie funkcjonowanie krajów gospodarczo rozwiniętych przy braku lub deficycie podstawowych źródeł energii i paliw.

Rozprawa habilitacyjna Dra Wojciecha Konaszcuka stanowi opracowanie o olbrzymiej doniosłości prawnej, społecznej i ekonomicznej. Jest to niewątpliwie opracowanie prekursorskie, zwłaszcza jeżeli weźmie się pod uwagę okoliczność, że prawnicy niezbyt chętnie podejmują zawarte w nim zagadnienia. Niewątpliwie jest to spowodowane bardzo złożoną materią, która musi tu być przedmiotem analiz oraz niechęć do wkraczania w sfery nowe, dotąd przez doktrynę i orzecznictwo spenetrowane w stopniu niezadawalającym. Przedstawiciele nauki prawa zajmowali się tym zagadnieniem przede wszystkim przyczynkarsko, niejednokrotnie z biegunowo odmiennej perspektywy. Z tego też względu dokonane przez Habilitanta ujęcie tematu zasługuje na szczególne podkreślenie i wyróżnienie. Problem obrotu ropą naftową na świecie w perspektywie procesów globalizacyjnych na świecie staje się swoistym kluczem do zrozumienia natury ładu publicznego (w tym ładu prawnego i gospodarczego), w poszczególnych krajach i na świecie.

Rozprawa jest niewątpliwie pierwszym w Polsce całościowym ujęciem problemu, określonego w tytule monografii, ujmowanego nie tylko z punktu widzenia prawa międzynarodowego, ale i także innych dziedzin prawa i innych (nieprawniczych) dyscyplin. Ma to szczególne znaczenie w kontekście pojawiających się aktualnie na świecie wielopłaszczyznowych zjawisk kryzysowych. Jego zafascynowanie tematem prowadzi czasem do tego, że traktuje go jako wartość samą w sobie. Przy takim podejściu może zdarzyć się, że pomija się problemy istotne ze względu na kształtowanie standardów ładu prawnego w sferze obrotu towarowego z zagranicą. Chodzi tu także o problem tworzenia i stosowania prawa w wymiarze krajowym oraz problem możliwości skutecznego egzekwowania prawa międzynarodowego.

Jako cel pracy Autor stawia sobie „przedstawienie i analizę mechanizmów prawnych funkcjonowania globalnego obrotu ropą naftową”. Habilitant wpadł tutaj w bardzo często stosowaną w pracach habilitacyjnych manierę, tak ogólnego formułowania celu podstawowego, że mógłby on posłużyć jako schemat do formułowania celów przy każdym temacie. Habilitant

unika też jasnego wyodrębnienia podstawowej tezy, a więc wskazania, co zamierza on wykazać i udowodnić podejmując taki temat. Nie jest to zarzut mający wpływ na końcową zdecydowanie pozytywną ocenę pracy, Zresztą we wstępie zawarł on fragment, który może i pozwala na identyfikację takiej tezy. Píše bowiem, że: „Pojawienie się silnych trendów, które niewątpliwie w przyszłości doprowadzą do wyodrębnienia się *lex petrolea* w pełnym kształcie wymusza konieczność udzielenia odpowiedzi na kilka pytań, a mianowicie: 1. W oparciu o jakie systemy prawa kształtował się prawnomiędzynarodowy obrót ropą i jakie czynniki na niego wpływały? 2. Czy doszło do wyodrębnienia się instytucji prawnych regulujących międzynarodowe środowisko ropy? 3. Jaka jest rola organizacji międzynarodowych w tworzeniu i stosowaniu norm prawnych międzynarodowego rynku ropy? 4. Czy podmioty prawa międzynarodowego są w stanie stworzyć wspólnie regulacje w zakresie międzynarodowego środowiska ropy w celu zapewnienia światowego bezpieczeństwa energetycznego? 5. W jaki sposób międzynarodowe środowisko ropy oddziałuje na środowisko przyrodnicze i jaką rolę odgrywa w kształtowaniu się międzynarodowego prawa zrównoważonego rozwoju?”. Odpowiedź na tak postawione pytania stanowi punkt odniesienia ukierunkowujący jego aktywność naukową i dociekania badawcze.

Swoje zamierzenia badawcze Dr Wojciech Konaszcuk realizuje przy wykorzystaniu odpowiednich ze względu na temat pracy metod badawczych. Preferuje przede wszystkim – co zrozumiałe w perspektywie wybranego tematu - metodę dogmatyczną, chociaż nie unika posługiwania się metodą historyczną, prawnoporównawczą, funkcjonalną i innymi metodami. Sposób korzystania z tychże metod wskazuje wyraźnie na to, że Autor posiada już bardzo dobry warsztat naukowy, pozwalający mu na prawidłowe, pod względem metodologicznym, rozwiązywanie złożonych problemów prawnych.

W pracy wykorzystano bardzo bogatą bazę źródłową. Autor sięgnął m.in. do ok. 250 opracowań książkowych, z których znaczna część to opracowania obcojęzyczne; 165 artykułów w czasopismach i publikacjach nieperiodycznych (dobrze gdyby uściślił nazwę tej kategorii publikacji); 23 umowy międzynarodowe, 27 dokumentów Organizacji Narodów Zjednoczonych, 20 rezolucji i innych dokumentów OPEC; 10 aktów unijnego (wspólnotowego) prawa pochodnego; 71 innych dokumentów międzynarodowych; 78 orzeczeń sądowych; 30 aktów prawa wewnętrznego itd. W tej ostatniej grupie pomieszczone zostały różne akty, których zaszeregowanie do tak określonej grupy jest niejasne, podobnie jak wyodrębnienie grupy „Czasopisma”. Pewne potknięcia wiążą się także z innymi kategoriami źródeł, z których Habilitant korzystał. Są to niewątpliwie uchybienia natury techniczno-porządkowej. Nie zmienia to faktu, że Habilitant sięgnął do dużej ilości źródeł dotyczących jego tematu, w tym

do olbrzymiej ilości publikacji, różnych aktów i dokumentów prawa międzynarodowego, orzeczeń sądowych itd. W takim stanie rzeczy drobne uchybienia techniczno-porządkowe, nie mają wpływu na końcową, uprzedzając konkluzję recenzji, zdecydowanie pozytywną ocenę pracy. Na szczególne podkreślenie zasługuje okoliczność, że w pracy w znacznym zakresie korzystano, że źródeł obcojęzycznych. Habilitant wykazał się tu bardzo dobrą znajomością języka angielskiego oraz umiejętnością interpretacji tychże źródeł z uwzględnieniem kontekstu do którego odnosiły się.

II

Rozprawa składa się ze wstępu, zakończenia oraz sześciu rozdziałów a poszczególne rozdziały dzielą się jeszcze na podrozdziały itd..

W pierwszym rozdziale (ss.27-108) analizie, nie tylko prawnej poddano problem kształtowania się rozwoju przemysłu naftowego oraz współpracy w zakresie obrotu ropą naftową. Sensownie Autor przedstawił genezę wykorzystania ropy naftowej jako kopaliny, jak również rozwój badań w kierunku jej wykorzystania. Na uwagę zasługuje analiza normatywna pierwszych regulacji prawnych dotyczących wydobycia ropy naftowej w wybranych państwach (ze szczególnym uwzględnieniem Stanów Zjednoczonych) oraz współpracy międzynarodowej w tym zakresie. Dość duża uwagę, co słuszne, Autor przywiązuje do przedstawienia amerykańskiej praktyki stosowania prawa sytemu *common law* na gruncie prawa krajowego. Habilitant zwraca słusznie uwagę na znaczenie amerykańskich rozwiązań prawnych i praktyki na nich ukształtowanej na kształtowanie międzynarodowych reguł współpracy w dziedzinie ropy naftowej

Za cenne uznać należy także rozważania dotyczące meksykańskiego modelu regulacji problemów związanych rynkiem ropy naftowej. Kontekst ten wiąże się z różnymi tendencjami rozwoju współpracy międzynarodowej między podmiotami prawa międzynarodowego i kształtowaniem się otoczenia do powstania OPEC. Dr Wojciech Konaszcuk podkreśla, że proces „kształtowania się środowiska ropy naftowej ma charakter samodzielny, samoistny i dynamiczny”.

Rozdział drugi (ss. 111-177) pt. „Organizacja Państw Eksportujących Ropę Naftową (OPEC) i jego rola w globalnym obrocie ropą naftową”, stanowi ten fragment pracy, w którym gw sposób wnikliwy analizuje czynniki wpływające na powołanie do życia międzynarodowej organizacji OPEC oraz zagadnienie funkcjonowania tejże organizacji z punktu widzenia przyjmowanych przez organizację rozwiązań prawnych tworzących swoistą więź między organizacją i jej państwami członkowskimi. W tym kontekście formułuje tezę o nadmiernym

interwencjonizmie OPEC w stosunku do państw członkowskich jak również kontrahentów obrotu gospodarczego ropą. W rozdziale tym szczegółowo przeanalizowany został proces decyzyjny i charakter podejmowanych decyzji przez OPEC, finansowanie tejże organizacji. instrumenty prawne oddziaływania OPEC na globalny obrót ropą naftową, formalnoprawna specyfika funkcjonowania organizacji i jej wpływ na rynek ropy naftowej, reglamentacja ropy naftowej, prawo do korzystania z zasobów naturalnych, regulacja cen ropy naftowej, regulacja poziomu wydobycia ropy naftowej itd. Autor prawidłowo wykazał, „iż kreowanie określonego modelu zachowania OPEC w drodze normatywnej doprowadziło do powstania sporów pomiędzy OPEC oraz innymi podmiotami prawa międzynarodowego. Bez wątpienia wskazanie przez Autora przypadków nacjonalizacji przez państwa członkowskie OPEC mienia prywatnego należącego do prywatnych inwestorów” (s. 166 i n.), tezę taką przejrzysto uzasadnia.

Niewątpliwie na podkreślenie, zarówno z punktu widzenia teorii jak i praktyki, zasługuje rozdział III pt. „Bezpieczeństwo energetyczne państw w kontekście światowego rynku ropy” (ss. 181-245), gdzie w sposób znamionując jego bardzo duży potencjał intelektualny, przedstawił zagadnienia dotyczące obrotu ropą naftową w perspektywie państw międzynarodowej, w tym też normatywne uwarunkowania bezpieczeństwa rynku ropy związane ze stosunkami międzypaństwowymi. Problem bezpieczeństwa energetycznego uczynił problemem kluczowym, zwracając uwagę na znaczenie w tej materii Międzynarodowej Agencji Energetycznej, Światowej Organizacji Handlu oraz TKE. Habilitant podnosi w pracy także zagadnienie odpowiedzialności na forum międzynarodowym za bezpieczeństwo energetyczne, wskazując tu na znaczenie OPEC oraz MOE (s. 204 i n.). Dostrzega wyjątkowe znaczenie w tej materii Traktatu Karty Energetycznej. W jego rozumieniu Traktat ten stanowi ważny element (obok Międzynarodowej Agencji Energetycznej) światowego systemu bezpieczeństwa w zakresie obrotu ropą naftową (s. 211 i n.). Bardzo cenne i trafne zarazem są – w perspektywie bezpieczeństwa energetycznego – formułowane przez niego konstatacje związane z „podejmowaniem środków niwelujących zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego przez NATO” (s. 223 i n.) a także regulacje w zakresie bezpieczeństwa cybernetycznego (s. 227 i n.) czy - co istotne - niwelowanie zagrożeń terrorystycznych, które mogą wystąpić w związku z obrotem ropą naftową (s. 233 i n.).

Bardzo wysoko należy ocenić rozdział IV monografii Wojciecha Konaszcuka pt „Specyfika sporów związanych z ropą naftową” (ss. 249- 347). Aalizuje tu w sposób wnikliwy i dojrzały podstawowe problemy związane m.in. ze sporami: z udziałem OPEC i jego państw członkowskich; z udziałem państw-członków OPEC; z udziałem OPEC jako pozwanej

organizacji międzynarodowej itd. a także sporów związanych z obrotem ropą naftową w ujmowanych w kontekście regulacji Światowej Organizacji Handlu (WTO) itd. Podejmuje także problem kształtowania się tzw. *lex petrolea*. Na podkreślenie zasługuje okoliczność, że Habilitant odniósł się - i to bardzo kompetentnie - do instytucji regulowania sporów międzynarodowych w ramach międzynarodowego arbitrażu (s. 321 i n.). Jak wynika z analizy normatywnej – podkreśla - ważnym elementem w zakresie sporów związanych z międzynarodowym obrotem ropą naftową jest podstawa prawna na którą powołują się strony, która powinna mieć umocowanie w prawie międzynarodowym. Cechą charakterystyczną sporów środowiska ropy naftowej jest to, iż nie ma w stosunku do nich zastosowania tradycyjny podział na sądowe i pozasądowe sposoby rozstrzygania sporów. Jak wskazuje, przemawia za tym zakres przedmiotowy sporów (spory związane z pogwałceniem regulacji międzynarodowego prawa środowiska, prawa morza, regulacji związanych z członkostwem w organizacjach międzynarodowych, nacjonalizacji własności przez państwo) jak i sporów gdzie uczestnikami mogą być państwa, organizacje międzynarodowe, międzynarodowe osoby prawne itd.

Przedostatni rozdział pt. „Globalny obrót ropą naftową w świetle koncepcji zrównoważonego rozwoju” (ss.351-431), dotyczy zagadnienia o kluczowym znaczeniu dla kształtowania się ładu publicznego i gospodarczego (ze szczególnym uwzględnieniem środowiska ropy naftowej) w skali ponadnarodowej (międzynarodowej). Istotne jest to, że problem zrównoważonego rozwoju umuje w kategoriach znacznie wykraczających poza zagadnienia ochrony przyrody i środowiska w kontekście bezpieczeństwa energetycznego, uwzględniając przy tym programy Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego oraz wskazane w Deklaracji z Rio i Deklaracji z Johannesburga elementy globalnej gospodarki a także mechanizmy czystego rozwoju (CDM). Swoistą wartością rozważań Habilitanta zawartą w tym rozdziale jest to, że dostrzega on nie tylko pozytywne ale i negatywne aspekty wykorzystania państw przez społeczność międzynarodową (państwa o dużych zasobach ropy naftowej), co widoczne jest szczególnie na przykładzie programu Oil for Food (s. 422 i n.). Podzielam jego stanowisko, że współcześnie „globalne rozwiązania prawne w ramach zasad zrównoważonego rozwoju stanowią jednolity system, którego niebagatelnym pożądanym celem jest ograniczenie zużycia ropy naftowej w celu promowania ochrony środowiska” (s. 428 i n.). Zasadność takiej konstatacji, wymaga jednak uwzględnienia takich przesłanek jak dążenie państw do zwiększonego zużycia energii, zmniejszenie zasobów ropy naftowej, stan niepewności energetycznej czy niewystarczający poziom regulacji prawnych o charakterze międzynarodowym w tym zakresie. Podzielam uwagi Autora, że „

regulacje wchodzące w zakres zrównoważonego rozwoju w pozytywny sposób bilansują restrykcyjne unormowania międzynarodowego prawa środowiska w odniesieniu do wykorzystania ropy naftowej” (s. 431).

Swoistym dopełnieniem rozdziału piątego i poprzednich jest rozdział ostatni pt. „Globalny obrót ropą naftową a ochrona środowiska” (ss. 433-503), w którym podejmuje zagadnienie związków pomiędzy obrotem ropą naftową a ochroną środowiska, a także konsekwencji dualizmu systemów krajowych i prawa międzynarodowego (s.435 i n.). Habilitant odwołuje się tu do prawa naturalnego, jako pierwotnego otoczenia życia człowieka, konstatując , iż „środowisko człowieka jest elementem, który warunkuje jego byt, rozwój oraz społeczeństwo”. Autor bardzo trafnie zauważa dualizm definicji pojęcia środowiska na gruncie prawa wewnętrznego i prawa międzynarodowego (s. 435). Zgadzam się z tym, że ich zakres pojęciowy nie jest tożsamy. Dr Wojciech Konaszcuk dokonuje bardzo szczegółowej analizy ukształtowanego ładu prawnego, którego celem ma być zapobieganie zanieczyszczeniom środowiska związanym z obrotem ropą naftową. Gwałtowny rozwój międzynarodowego prawa ochrony środowiska wymusza bardziej rygorystyczne reżimy przestrzegania norm tego prawa z punktu widzenia międzynarodowego obrotu gospodarczego jak również regulacji wewnętrznych.

Rozprawę kończy bardzo syntetycznie i treściwie ujęte zakończenie zawierające kwintesencję najważniejszych problemów wynikających z rozważań podjętych we wszystkich rozdziałach. Sądzę, że tak ujęte zakończenie stanowi też próbę zarysowania optymalnego modelu w zakresie analizowanej problematyki.

Reasumując stwierdzić należy, że praca jest niezwykle interesującym i naukowo dojrzałym opracowaniem. Habilitant wykazał, że potrafi w sposób racjonalny korzystać z instrumentów i metod niezbędnych do sensowego zaprezentowania swoich poglądów. Nie zadawała się tu uporządkowaniem materii doktrynalnej dotyczącej tematu, ale i stara się przedstawić własne konstruktywne wnioski. Jest to z pewnością wartością tej pracy. Niewątpliwą zaletą pracy jest także to, że Dr Wojciech Konaszcuk nie unika problemów trudnych. Śmiało formułuje wnioski i logicznie je uzasadnia.

Wszystkie powyżej sformułowane analizy dają podstawę do sformułowania wniosku, że oceniana praca jest opracowaniem cennym, wnosi nowe z naukowego punktu widzenia spojrzenie na badaną normatywną rzeczywistość. Stąd też nie budzi moich wątpliwości, że rozprawa powinna być z całą pewnością dopuszczona do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

III

Sformułowane wyżej pozytywne oceny w zakresie dotyczącym recenzowanej rozprawy habilitacyjnej wskazuje na jej niewątpliwe i niepodważalne, merytorycznie cenne walory naukowe. Dają one solidne podstawy do jednoznacznego stwierdzenia, że w/w praca wnosi istotny wkład do nauki prawa publicznego prawa międzynarodowego. Nie oznacza to, że praca nie ma także i swoich słabszych stron. Zadaniem recenzenta – także wtedy gdy praca jest bardzo dobra - jest wskazanie tych problemów, które budzą wątpliwości lub prowokują do polemiki. Zasadne w takim stanie rzeczy jest także sformułowanie uwag, które wskazują na dyskusyjne wątki rozprawy:

Po pierwsze – rozprawa habilitacyjna Dra Wojciecha Konaszcuka dotyczy prawnomiędzynarodowych aspektów obrotu ropą naftową na świecie. W tym zakresie niewątpliwie kluczowe znaczenie mają różnego rodzaju umowy międzynarodowe. Ich zadaniem jest z reguły kształtowanie standardów ładu rynkowego. Utopijne byłoby dziś założenie nawiązujące do klasycznej idei ładu samorządnego, że rynek sam potrafi się w pełni samoregulować a także wiara, że wszelkie problemy związane z międzynarodowym (a nawet wewnątrzkrajowym) obrotem towarowym, można rozwiązać przy wykorzystaniu instrumentów, środków i instytucji prywatnoprawnych (cywilnoprawnych). Stąd też w unormowaniach prawnomiędzynarodowych coraz częściej wskazuje się na potrzebę korzystania z rozwiązań administracyjnoprawnych. Habilitant dostrzega to. Zresztą w przeszłości zajmował się między innymi podstawowymi aspektami związanymi z funkcjonowaniem Światowej Organizacji Handlu (między innymi w swojej pracy doktorskiej pt. „Światowa Organizacja Handlu (WTO) w systemie instytucji gospodarczo-finansowych”). Myślę, że praca zyskałaby na wartości, gdyby w szerszym zakresie podjął ujmowany z perspektywy krajowej i prawnomiędzynarodowej, problem administracji obrotem towarowym z zagranicą w zakresie dotyczącym ropy naftowej, publicznoprawnych ograniczeń w takim obrocie, postępowania antydumpingowego, ochrony konkurencji czy zwalczania nieuczciwej konkurencji, mając na uwadze m.in. różne porozumienia Światowej Organizacji Handlu.

Po drugie - szkoda, że Habilitant, zastosował „miękką” technikę analizowania kwestii związanych z tworzeniem „twardych” standardów w zakresie instrumentów optymalizujących wartości leżące u podstaw ładu prawnomiędzynarodowego w zakresie dotyczącym obrotu ropą naftową, zwalczania terroryzmu (także ekonomicznego związanego z nośnikami energii i paliw), polityki bezpieczeństwa energetycznego (istotnego przede wszystkim w kontekście relacji Unia Europejska – Rosja) itd. Problemy te Autor rozprawy podjął już wcześniej w kilku

jego ważnych publikacjach. Wymienić tu można takie publikacje (opracowania) jak: „Relacje między Światową Organizacją Handlu a Międzynarodowym Funduszem Walutowym w niektórych dziedzinach obrotu gospodarczego” (Sectio G., Annales LIV/LV 2007-2008 Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie s. 65-83); „Zarządzanie kryzysowe jako element bezpieczeństwa państwa w sytuacji ograniczenia lub braku dostaw gazu ziemnego tranzytem przez Ukrainę do Polski z Federacji Rosyjskiej w świetle regulacji unijnych i krajowych”, [w:] Współpraca międzynarodowa w zakresie zarządzania kryzysowego. Teoria i praktyka (Wydawnictwo Wyższej Szkoły Prawa i Administracji, Rzeszów 2013, s.13-36); „Wybrane zagadnienia polityki bezpieczeństwa energetycznego UE” (w): Prawo międzynarodowe wobec wyzwań współczesnego świata (Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego 2009, s. 66-79); „Bezpieczeństwo energetyczne Polski w aspekcie współpracy UE i Federacji Rosyjskiej w dziedzinie obrotu ropą naftową i gazem ziemnym”, (w:) Bezpieczeństwo RP w wymiarze narodowym i międzynarodowym, t. II, Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach, Kielce 2012, s.50-59: „Aspects of Polish and European Energy Security –Relations with Russian Federation” (w): The practical and Theoretical Approach to the Issue of Security, Wyższa Szkoła Handlowa im. Bolesława Markowskiego w Kielcach. Kielce 2013, s.6-16 itd. Wydawało się, że bardzo interesujące wątki podniesione w tych publikacjach, zostaną rozwinięte i Habilitant pokusi się o ich wyostrzenie. Sądzę, że Habilitant mając na uwadze okoliczność, że praca habilitacyjna podlega różnorodnej weryfikacji, zrezygnował z sądów bardziej kategorycznych. Być może miał także na uwadze okoliczność, że zagadnienia te już analizował w w/w publikacjach.

Po trzecie – Habilitant wykazał się wręcz znakomitą znajomością publikacji zagranicznych, pisanych głównie w języku angielskim i rosyjskim. To niewątpliwie bardzo duża zaleta tejże pracy, zwłaszcza że chodzi tu o prawnomiędzynarodowe ujęcie tematu. Szkoda, że w wykazie publikacji odczuwa się brak niektórych publikacji polskojęzycznych. Niewątpliwie praca zyskałaby także na wartości, gdyby w szerszym zakresie pojawiły się problemy ważne z punktu widzenia interesów Polski. Jest to o tyle ważne, że były one istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego i bezpieczeństwa paliwowego. Niewątpliwie miały one także charakter prawnomiędzynarodowy. Bardzo delikatnie w tym kontekście, chyba nadmiernie delikatnie, odnosi się do tzw. problemu rosyjskiego, prawnomiędzynarodowych aspektów dywersyfikacji źródeł ropy naftowej, budowania rurociągu bałtyckiego. Sądzę, że jest to pewnie konsekwencją jakichś planów naukowych Habilitanta dotyczących całościowego rozwiązywania problemów polskich w perspektywie prawa międzynarodowego. Niewątpliwie, jeżeli tak jest, to byłoby to zamierzenie oczekiwane. Rozumiem jednak, że Dr Wojciech

Konaszczuk, trzymając się rygorystycznie tematu – co pewnie zasługuje na uznanie – „problem polski”, ujął w zakresie w jakim było to konieczne, nie wyróżniając go specjalnie. A szkoda.

Po czwarte – uprawniona byłaby bardziej pogłębiona analiza stanu prawa polskiego ujmowanego w kontekście prawnomiędzynarodowego obrotu ropą naftową na świecie. Odpowiedź na pytanie czy stan prawa polskiego w tej materii jest zadawalający, miałaby ważne znaczenie w kontekście oczekiwań, co do perspektyw kształtowania optymalnego ładu prawnego w Polsce, oczywiście z uwzględnieniem zobowiązań prawnomiędzynarodowych, ale i także interesów polskich oraz bezpieczeństwa energetycznego i paliwowego Polski;

Po piąte – Habilitant nie zawsze zachowuje stosowną staranność przy okazji formułowania wykazów wykorzystanych źródeł. Np. w grupie aktów prawa wewnętrznego zamieścił dość przypadkowo różne akty, których zaszeregowanie do tak określonej grupy jest niejasne, podobnie jak wyodrębnienie grupy „Czasopisma”. Pewne potknięcia wiążą się także z innymi kategoriami źródeł, z których habilitant korzystał. Jest to pewnie konsekwencją końcowego pośpiechu związanego z przygotowaniem monografii do druku.

Po szóste – w pracy spotyka się – wprawdzie rzadko – drobne uchybienia techniczne i językowe. Zwrócić też należy uwagę na niekonwencjonalne ujęcia niektórych wykazów źródeł wykorzystanych w pracy. Dotyczy to zwłaszcza publikacji rosyjsko-języcznych, orzecznictwa sądowego oraz wykazu zatytułowanego „Czasopisma” a także wykazów aktów prawa wewnętrznego, gdzie umieszczone zostały także ustawy. Myślę, że w tym zakresie zasadne byłoby wprowadzenie pewnych wyjaśnień. Oczywiście, generalnie rzecz ujmując, całość merytorycznej części pracy pod względem także technicznym i językowym należałoby ocenić zdecydowanie pozytywnie. Drobne uchybienia które zawsze można znaleźć, pewnie w każdej pracy, nie mają wpływu na końcową ocenę rozprawy

IV

Zasygnalizowane wyżej przeze mnie uwagi polemiczne i dyskusyjne w odniesieniu do rozprawy Dr Wojciecha Konaszcuka nie zmieniają zdecydowanie pozytywnej i bardzo wysokiej jej oceny jego, co więcej mogą być argumentem za tym, że Autor jest w stanie podejmować zamierzenia naukowe o charakterze twórczym. Prawem uczonego jest możliwość prezentowania poglądów własnych, o ile tworzą one logiczną i merytorycznie spójną całość. Habilitant niewątpliwie prezentuje je w sposób, który nie budzi zastrzeżeń metodologicznych, merytorycznych i warsztatowych. Poszczególne wnioski zawarte w całej pracy i w zakończeniu, formułowane są tak, że nawet przy odmiennych poglądach w tej materii ocenia się je jako zasługujące na uznanie. Wykazał się przy tym olbrzymią wiedzą w zakresie

podjętego problemu badawczego i zdolnością jego ujmowania w szerokiej normatywnej perspektywie. Jest to niewątpliwie opracowanie o dużym nasileniu elementów nowatorskich i nowych, dotąd w doktrynie nie podejmowanych, albo podejmowanych w ograniczonym zakresie.

Zgadzam się z Dr Wojciechem Konaszcukiem, że rozprawa stanowi pierwsze w Polsce całościowe opracowanie tematu określonego w tytule rozprawy. Zapełnia przez to istniejącą w doktrynie lukę. Pewne uwagi polemiczne zawarte w niniejszej recenzji są, z jednej strony - konsekwencją bardzo szerokiego ujęcia tematu, z drugiej zaś – potwierdzeniem, że Habilitant, nie potraktował problemu badawczego w kategoriach informacyjnych i kompilatorskich, mających na celu przypodobanie się innym, ale że poszukiwał własnej, przemyślanej wizji zagadnienia. Myślę, że może to mobilizować doktrynę do twórczej aktywności i stosownej debaty także w zakresie dotyczącym naukowych dociekań odnoszących się do tematów pozostających na styku. Jest to niewątpliwie bardzo ważne opracowanie naukowe ukierunkowane na tworzenie doktrynalnych podstaw dla nowego ładu prawnego w sferze obrotu towarowego ujmowanego w kategoriach prawa międzynarodowego. Przez to praca powinna stanowić środek mobilizacji środowiska naukowego do twórczej weryfikacji poglądów w odniesieniu do tych instytucji prawa, które dotąd były zaniedbane.

Reasumując, stwierdzić należałoby, że:

a) rozprawa habilitacyjna Pana Wojciecha Konaszcuka stanowi opracowanie tematu o dużej doniosłości w zakresie prawnomiędzynarodowych aspektów obrotu ropą naftową na świecie, dotyka problemów o wyjątkowej wadze i znaczeniu z punktu widzenia współczesnych wyzwań (także interesów Polski). Jej znaczenie będzie wzrastać. Pojawiają się bowiem coraz to nowe sfery w które będzie ona wkraczać w zakresie dzisiaj niespotykanym;

d) poprzez recenzowaną monografię Habilitant potwierdził duże umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej i ujmowania złożonej problematyki w szerokiej normatywnej perspektywie ujmowanej na tle różnych innych dyscyplin naukowych;

c) Autor wykazał się w rozprawie dogłębną wiedzę teoretyczną nie tylko w zakresie materii będącej przedmiotem rozprawy i w dziedzinie prawa publicznego ale i także dyscyplin pokrewnych;

d) recenzowana praca stanowi oryginalne rozwiązanie przez Habilitanta ważnego zagadnienia naukowego w zakresie dotyczącym poszczególnych aspektów analizowanej tematyki, dotąd nieopracowanego całościowo, ani też głębiej nieanalizowanego z perspektywy prawa międzynarodowego;

e) w dysertacji nie unika się zdecydowanej krytyki tych rozwiązań prawnych, które w dzisiejszej rzeczywistości mocno zakorzeniły się; zasadna w tej perspektywie wydaje się krytyka braku systemowego podejścia do badanej płaszczyzny prawa międzynarodowego;

f) analizowana w niniejszej recenzji praca świadczy o umiejętności godzenia przez Habilitanta rozważań na wysokim poziomie abstrakcji z takim ich przedstawieniem, które pozwala na wyciąganie wniosków konkretnych potrzebnych do różnego rodzaju praktycznych działań związanych z konkretnymi aspektami rzeczywistości normatywnej;

g) niewątpliwie wartość pracy byłaby jeszcze większa, gdyby Habilitant aż tak bardzo nie koncentrował się na środkach prowadzących do celu, lecz na samym celu;

h) monografia stanowi opracowanie, zarówno pod względem merytorycznym jak i metodologicznym, nowatorskie, nowe i twórcze.

Można więc stwierdzić, że rozprawa Pana Wojciecha Konaszcuka spełnia wymagania stawiane pracom tego typu. Biorąc pod uwagę bogactwo treści zawartych w pracy, świeżość poglądów, podnoszenie problemów trudnych, logiczną precyzję w wyrażaniu zasadniczych wątków, bardzo dobre rozeznanie w prawodawstwie i literaturze prawniczej (dotyczy to także dyscyplin pokrewnych), samodzielność sądów i zdolność do widzenia spraw o podstawowym znaczeniu dla porządku państwa w perspektywie dzisiejszych realiów, należałoby pracę tę z całą odpowiedzialnością ocenić jako bardzo dobrą.

Autor podnosi wiele problemów w publikacjach naukowych nie podnoszonych. Daje szereg konstruktywnych uwag, stara się odpowiedzieć na pytania podstawowe nie unikając tych najtrudniejszych. Koncepcje swoje, chociaż dyskusyjne, rzeczowo uzasadnia, posługuje się argumentacją logiczną i przekonującą. Stąd pracę jako stanowiącą istotny wkład do nauki prawa oceniam zdecydowanie pozytywnie. Pozwala to na sformułowanie twierdzenia, że stanowi ona istotny wkład do nauki prawa i innych dyscyplin.

V

Za bogaty i dość ciekawy uznać należy dorobek naukowy Habilitanta poza rozprawą habilitacyjną. Składa się na niego ponad 29 publikacji, opublikowanych po doktoracie, wskazanych w przedstawionym przez niego wykazie, których pełna treść została mam doręczona. Pośród nich istotne znaczenie mają różnego rodzaju artykuły, a także udział w wieloautorskim, międzynarodowych opracowaniu, będącym rezultatem współpracy uczonych z krajów Unii Europejskiej (Polski, Litwy, Niemiec) oraz Białorusi i Ukrainy}, realizowanym w latach 2014-2017 w ramach grantu międzynarodowego finansowanego przez Komisję Europejską, gdzie był współredaktorem (Konaszcuk W. [współredakcja z U. Hellmann, V.

Kamyankou, Yuliya Amelchenya, I. Belskaya], *Economic Law and Alternative Dispute Resolution, Theory and Practice of Mediation in the Commercial Sphere*, Publishing Centre of the Belarusian State University, Minsk 2015.]). Konsekwencją tejże aktywności naukowej były 3 publikacje w zbiorowych opracowaniach. Są to: 2 rozdziały (publikacje) W. Konaszcuka w języku rosyjskim pt. "Особенности медиации в Европейском Союзе" oraz „Этика в медиации, ее психологический аспект как неотъемлемая часть института”, opublikowane w "Economic Law and Alternative Dispute Resolution, Theory and Practice of Mediation in the Commercial Sphere" (red. U. Hellmann, V. Kamyankou, Y. Amelchenya, I. Belskaya, W. Konaszcuk), Publishing Centre of the Belarusian State University, Mińsk 2015 oraz 1 rozdział (publikacja) w języku ukraińskim pt. „Місце міжнародного комерційного арбітражу в системі юридичних органів”, [w:] Міжнародний комерційний арбітраж (Білоусов Ю.В., Конащук В., Коссак В.М. та ін.; за ред. В.М. Коссака), Хмельницький університет управління та права, 2015. Szkoda, że publikacje te zaprezentowane zostały w autoreferacie w sposób niezbyt czytelny. Habilitant w autoreferacie sygnalizuje, podręcznikowy charakter tych opracowań. Niewątpliwie za pewien sukces uznać należy sam fakt prowadzenia badań międzynarodowych o takim charakterze, a także okoliczność, że został zaproszony do uczestnictwa w przygotowaniu opracowań tego typu. Skutkowało to potem innymi pozytywnymi dla niego konsekwencjami (uczestnictwo w zespołach eksperckich, praktyce orzekania w międzynarodowym arbitrażu handlowym oraz w ramach swojej praktyki zawodowej).

Poza tematyką objętą rozprawą habilitacyjną Habilitanta i efektami jego naukowej aktywności wyżej wskazanej, przedmiotem jego naukowych dociekań były m.in.: prawnomiędzynarodowe aspekty współpracy gospodarczej w kontekście międzynarodowego obrotu towarami i usługami, problem bezpieczeństwa energetycznego ze szczególnym uwzględnieniem obrotu nośnikami energii (z uwzględnieniem problematyki zagrożeń terrorystycznych), zagadnienia bezpieczeństwa międzynarodowego w perspektywie ochrony praw człowieka oraz pomocy prawnej itd.

W zakresie tej pierwszej płaszczyzny badawczej na uwagę zasługują przede wszystkim, takie publikacje jak: „Postępowanie rozstrzygania sporów w ramach systemu WTO/GATT”, [w:] Kodyfikacja postępowania administracyjnego na 50 lecie uchwalenia KPA, (red. J. Niczyporuk), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Prawa i Administracji w Lublinie, Lublin 2010; „Umowy w zakresie usług zawierane w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO) – wybrane zagadnienia”, *Studia Iuridica Lublinensia* 2007, nr 10; „Relacje między Światową Organizacją Handlu a Międzynarodowym

Funduszem Walutowym w niektórych dziedzinach obrotu gospodarczego”, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Sectio G, Annales LIV/LV 2007–2008 itd.

Habilitant dostrzega istotny problem, który pojawił się w związku z nową sytuacją gospodarczą w odniesieniu do Europy wschodniej, zwłaszcza w kontekście przeobrażeń gospodarczych i polityki Federacji Rosyjskiej. „Zmieniające się międzynarodowe środowisko obrotu gospodarczego – słusznie zauważa Habilitant - w kontekście ewolucji celów statutowych organizacji o charakterze gospodarczo-finansowym stanowiło asumpt do uwzględnienia uwarunkowań wynikających z położenia geograficznego Polski w kontekście uzyskania członkostwa w Światowej Organizacji Handlu przez Federację Rosyjską. Jej członkostwo wpłynęło na zmianę statusu gospodarczego na świecie zarówno samej Federacji, jak i państw skupionych razem z nią w regionalnej wspólnocie gospodarczej (Białoruś, Kazachstan)”, autoreferat). Sytuacja związana z przystąpieniem Federacji Rosyjskiej do Światowej Organizacji Handlu i związane z tym problemy znalazły odzwierciedlenie w kilku publikacjach napisanych w języku rosyjskim.

Drugą płaszczyzną zainteresowań Habilitanta, najszerzej analizowaną w jego publikacjach, jest problematyka bezpieczeństwa energetycznego. Wydaje się, że jego publikacje w tej materii są najbardziej nasycone różnego rodzaju twórczymi przemyśleniami. Najważniejsze z nich to: "Aspects of Polish and European Energy Security – Relations with Russian Federation", [w:] *The Practical and Theoretical Approach to the Issue of Security* (red. A. Cyran), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach, Kielce 2013; „Prawo międzynarodowe wobec wyzwań współczesnego świata” (red. E. Dynia), Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2009; „Bezpieczeństwo energetyczne Polski w aspekcie współpracy UE i Federacji Rosyjskiej w dziedzinie obrotu ropą naftową i gazem ziemnym”, (w:) „Bezpieczeństwo RP w wymiarze narodowym i międzynarodowym”, t. II, (red. M. Marszałek, G. Sobolewski, T. Konopka), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach, Kielce 2012; „Zarządzanie kryzysowe jako element bezpieczeństwa państwa w sytuacji ograniczenia lub braku dostaw gazu ziemnego tranzytem przez Ukrainę do Polski z Federacji Rosyjskiej w świetle regulacji unijnych i krajowych”, (w:) *Współpraca międzynarodowa w zakresie zarządzania kryzysowego. Teoria i praktyka* (red. A. Furgała, P. Niemczuk), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Prawa i Administracji, Rzeszów 2013 itd.

Problematyka trzeciej płaszczyzny badawczej wiąże się z zagadnieniem, które przewija się niemal przez całość jego naukowych dociekań. Habilitant w tym kontekście tematykę tą dopełnia zagadnieniami dotyczącymi zagrożeń terrorystycznych. Z ważniejszych publikacji

zasadne jest tu zwrócenie uwagi na takie jak: „Geneza przestępczości zorganizowanej w Rosji do 1918 roku”, [w:] Rola organów bezpieczeństwa publicznego w przeciwdziałaniu przestępczości – zagadnienia wybrane (red. K. Hypś, K. Kolek), Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej, Lublin 2014; „Bezpieczeństwo załóg i pasażerów statków powietrznych w świetle standardów Konwencji o Międzynarodowym Lotnictwie Cywilnym w polskim prawie lotniczym”, Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego 2014, nr 10(6); „Uzawodowienie służb mundurowych w Unii Europejskiej na przykładzie Sił Zbrojnych RP” (z M. Tokarskim), „Studia Iuridica Lublinensia”, 2015, vol. XXIV; „Przeciwdziałanie i eliminacja zagrożeń terrorystycznych a ochrona praw człowieka – próba refleksji”, [w:] Uniwersalne standardy ochrony praw człowieka a funkcjonowanie systemów politycznych w dobie wyzwań globalnych (red. J. Jaskiernia), Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2016. itd. Problematyki tej dotyczy także trzy artykuły skierowane do druku oraz 2 artykuły napisane w języku rosyjskim i ukraińskim. Swoistym dopełnieniem dorobku naukowego zawartego w wyżej wskazanych publikacjach naukowych jest kilka artykułów dotyczących pomocy prawnej i ochrony praw człowieka. Analiza wszystkich artykułów (także powielanie ich wyliczenia), wymagałoby rozszerzenia recenzji do rozmiarów, które w recenzjach tego typu nie są praktykowane.

Całość dorobku naukowego w tym zakresie należy ocenić wysoko. Habilitant podejmuje w nich szereg problemów ważnych z punktu widzenia prawa międzynarodowego. Na szczególną uwagę zasługuje okoliczność, że pośród opublikowanych przez niego artykułów i innych opracowań naukowych, oprócz tych pisanych w języku polskim, duża część to publikacje w językach obcych, w tym w języku rosyjskim, ukraińskim i angielskim. Były one publikowane nie tylko w Polsce ale i za granicą. Z punktu widzenia nauki stanowi to istotny element jej popularyzowania. Reasumując dorobek naukowy Habilitanta w tym zakresie w pełni akceptuję i oceniam bardzo wysoko.

Zwrócić należy też uwagę, że badania w wyżej wskazanych płaszczyznach naukowych dociekań posiadały swoje praktyczne odzwierciedlenie w jego pracy w zespołach eksperckich, praktyce orzekania w międzynarodowym arbitrażu handlowym oraz w ramach szeroko pojętej praktyki stosowania prawa w ramach wykonywania zawodu radcy prawnego.

VI

Niewątpliwie na dorobek naukowy Habilitanta składa się także jego aktywność związana z realizacją różnych programów naukowo dydaktycznych oraz aktywny udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych oraz współpraca z polskimi i

międzynarodowymi organizacjami naukowymi. Dr Wojciech Konaszcuk, oprócz wskazanego wyżej międzynarodowego grantu (Polska, Niemcy, Litwa, Włochy, Ukraina, Białoruś) finansowanego przez Komisję Europejską pt. „Training on alternative dispute resolution as an approach for ensuring human rights (543990-TEMPUS-1-2013-1DE-TEMPUS-JPCR), gdzie był koordynatorem krajowym, wskazać należy jeszcze inne.

Bardzo pozytywnie należy ocenić aktywność Habilitanta jako Członka Komitetu Sterującego Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, gdzie został skierowany z ramienia Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego w ramach projektu finansowanego ze środka Europejskiego Obszaru Gospodarczego (European Economic Area – EEA) pt. „Pomoc techniczna przy wdrażaniu *acquis communautaire*”. Stanowił on istotne otwarcie się na nowe problemy prawne i społeczne. Podobnie zresztą jak trzeci z tych projektów dotyczący kapitału ludzkiego i narodowej strategii spójności pt. „Gospodarka oparta o wiedzę – wzrost świadomości kadr systemu B+R nt. kooperacji sektora nauki i biznesu”, realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju, którego konsekwencją był jego udział w konferencji pt. „Wiedza i gospodarka – komercjalizacja wyników prac badawczych” (Lublin 2011). Do tego wykazu projektów badawczych należałoby dodać jeszcze grant krajowy (finansowany przez KBN) pt. Prawne aspekty obrotu gospodarczego Polski w świetle jej członkostwa w WTO oraz przystąpienia do UE, (Nr 2H02A 024 25). Uczestnictwo Dr Wojciecha Konaszcuka w projektach tego rodzaju wskazuje na bardzo wyraziste ukierunkowanie Habilitanta na międzynarodową współpracę naukową oraz właściwe wykorzystanie swoich predyspozycji nie tylko naukowych ale i językowych.

Swoistą i cenną formą jego aktywności naukowej była między innymi jego współpraca z różnymi polskimi i zagranicznymi organizacjami naukowymi, a także aktywne jego uczestnictwo w różnych krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych. W 15 z nich występował z własnymi referatami. Był także organizatorem 3 konferencji krajowych.

Pewnym ukoronowaniem jego prawnomiędzynarodowej aktywności w zakresie prawa, były jego naukowe pobyty w różnych ośrodkach naukowych, w tym w: State University of New York (USA) - na przełomie 2001 i 2002 r.; pobyt w Columbia University i NYU (USA) – 2004 r. i pobyt studyjny w Mińsku - Białoruski Uniwersytet Państwowy w Mińsku (2011 r.).

VII

. Sylwetka Wojciecha byłaby niepełna gdyby nie zwrócić uwagi na jego aktywność dydaktyczną i organizacyjną oraz uczestnictwo w życiu naukowym. Oceny zewnętrzne w zakresie dotyczącym aktywności dydaktycznej dokonywane z zewnątrz są bardzo trudne. Z autoreferatu wynika jednak, że

Habilitant prowadził bardzo rozległą aktywność dydaktyczną. Jak podaje, prowadził zajęcia akademickie (w tym wykłady), m.in. z takich przedmiotów jak: Zarys prawa międzynarodowego, Prawo międzynarodowe publiczne, Prawo migracyjne w UE, Integracja Europejska, Instytucje i źródła prawa w UE, Międzynarodowe stosunki gospodarcze, Międzynarodowe stosunki gospodarcze UE, Bezpieczeństwo wewnętrzne w UE, Międzynarodowe aspekty bezpieczeństwa wewnętrznego, Zwalczenie terroryzmu, Prawo traktatów itd.

Na szczególną uwagę zasługuje to, że prowadził także bardzo liczne (razem 11) wykłady w językach obcych (głównie w języku angielskim), w tym m.in. z takich przedmiotów jak: Introduction to International Business Law, International Financial Institutions, Basics of International Trade, International Economic and Law Relations between European Union and United States, Trade, Law and Diplomacy between EU and US, Legal Aspects of Cooperation in Trade between UE and US, International Security in Changing World – chosen aspects itd.

Poziom wszystkich tych wykładów uznać należy za bardzo wysoki, o czym świadczą okresowe oceny jego aktywności dydaktycznej przez Kierownika Katedry a także stosowne opinie studentów, przede wszystkim na Wydziale Prawa i Administracji UMCS (ponieważ oceny jego aktywności dydaktycznej w innych uczelniach ze zrozumiałych względów są trudne do ustalenia). Sądzić należy, że pewnie też bardzo wysokie, ponieważ z natury swojej traktuje on pracę tego typu odpowiedzialnie. Dodać należy także, że dr W. Konaszcuk był także promotorem wielu prac magisterskich i licencjackich

Odrębny problem to aktywność organizacyjna Habilitanta, o której w części była już mowa we wcześniejszych fragmentach recenzji. Wysoko należy ocenić także jego aktywność uczelnianą. Był min. członkiem Rady Wydziału Prawa i Administracji UMCS (2008-2012); kierownikiem studiów podyplomowych z zakresu Bezpieczeństwa i Higieny Pracy; członkiem Wydziałowej Komisji Wyborczej (2008-2012; 2016-2020); pełnomocnikiem Dziekana ds. Praktyk Studenckich (2008-2012); pełnomocnik Dziekana ds. Współpracy z Zagranicą (2008-2012); koordynatorem IX i X Lubelskiego Festiwalu Nauki (2012, 2013) itd. Habilitant w szerokim zakresie wykorzystywał więc swoją wiedzę prawniczą, także w działalności organizacyjnej pozauczelnianej. Działalność ta stanowi istotne dopełnienie jego pracy naukowej.

VIII

Sformułowana w prezentowanej recenzji zdecydowanie pozytywna ocena, odnosząca się do recenzowanej monografii habilitacyjnej oraz opublikowanego dorobku naukowego a także:

udziału w konferencjach naukowych (także międzynarodowej współpracy w tej płaszczyźnie), działalności dydaktycznej i organizacyjnej, wskazuje na ich niewątpliwe i niepodważalne i merytorycznie cenne walory naukowe. Dotyczy to także sposobu korzystania z konkretnych metod badawczych a przez to także solidnego warsztatu naukowego. Związane z tym wysokie oceny tworzą solidne podstawy do jednoznacznego przyjęcia, że recenzowany dorobek jest bardzo cenny i wartościowy. Dr Wojciech Konaszczyk wnosi przez to istotny wkład do nauki prawa. Habilitant udowodnił, że potrafi w sposób znamionujący Jego duże twórcze możliwości rozwiązywać trudne (także z poza prawnego punktu widzenia) i złożone problemy prawne. Niewątpliwie posiada bardzo duży potencjał intelektualny i umiejętność ujmowania złożonych i trudnych problemów prawnych w sposób pozwalający na poszukiwanie optymalnego w tej materii ładu publicznego. Na uwagę zasługuje nowość i nowatorstwo wielu jego naukowych konstatacji. Dogłębna analiza całości dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej Habilitanta pozwala jednoznacznie przyjąć że daje on podstawę do bardzo wysokiej jego oceny. Przede wszystkim mają one charakter twórczy i to w bardzo szerokim zakresie, przez co wnosi ona do nauki prawa publicznego (prawa) swój bardzo istotny i indywidualny wkład.

W konkluzji pragnę stwierdzić, że zarówno rozprawa habilitacyjna (która stanowi znaczny wkład Habilitanta w rozwój prawa) jak i dorobek naukowy a także dydaktyczno-organizacyjny dają podstawy do zdecydowanie pozytywnej oceny końcowej zarówno rozprawy habilitacyjnej jak i jego aktywności we wszystkich innych płaszczyznach, podlegających ocenie. Niewątpliwie jego osiągnięcia podlegające recenzji (ocenie) całkowicie spełniają wymagania określone w art. 16 ust. 1 i 2 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789 ze zm.). Taki stan rzeczy upoważnia do stwierdzenia, że w całej rozciągłości spełnione zostały przewidziane wyżej wskazaną ustawą wymagania niezbędne do dopuszczenia go do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego, a w konsekwencji do nadania Dr Wojciechowi Konaszczykowi stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Marian Zdyb
Prof. dr hab. Marian Zdyb